

Bilo je okoli polnoči, ko neka ženska stopi iz nam že znane dupline. Boječa se ozira na vse strani in vidši, da vsi spijo, odgerne naličje, — in glej krasno lice Emirino! Ljubila je s čisto roso ohlajeni zrak, in zlasti to noč je pohlevni vetrič milotople sapice pihljal. Črne oči se ji svetijo enako svitlim biserom; varnih korakov stopa v bližnjo dolinico, ugodno mesto iskaje ob bistrem potoku, ki je padal v svitlih jagodicah raz sternih pečin in vil se enako srebernemu pasu po skriti dolinici. Vsedši se na prilični kamen vprè oči v peneči slap, utopljena v globoke misli. Bilo je li od žalosti ali stiske, pogostoma zdaj zdihuje in pritisnivi roke na serce milo zašepčá: „Kaj me tare? Oče so mi dober in ljubeznjiv; gotovo vse storili bodo, da me oprosté. In vendar sem tužna, da bi rjula od žalosti“ — in svitla solzica priigra ji v krasno okó. Zdaj omolkne. — „Se li bode Aleksi srečno povernil?“ — zopet tiho spregovori. „Aleksi! — kako lepo je to ime, da ga ni lepšega na svetu“. Večkrat zdaj tiho izreče ime „Aleksi“. In zopet beseduje sama pri sebi: „Kako je to, da ga ni ne enega turškega junaka, ki bi bil tak, kakor Aleksi? Od njega se bom žalostnega serca ločila; on je tako dober, on mi je rešil očeta, — oh nikdar ga ne bom pozabila! Allah, da bi veroval v preroka, gotovo bi ga moj oče postavili na tako visoko službo, da pa — kaj mislim!“ Rudečica ji zalije zdaj lica in omolkne, prestrašena od misli, kakor da bi jo bil kdo poslušal.

Šumenje bližnjih germičev jo prebudi iz njenega sanjanja, in pogledaje na kviško zagleda pred saboj človeka. Vsa prepadena pozabi zakriti si z naličjem lice, ter skoči, da bi pobegnila; — al neznan človek jo nježno in vendar čversto prime za roko in posadi jo na prejšno mesto. „Tiho, tiho, lepa devotka!“ — reče — „ne beži od tistega, ki se ti uklanja; — vedi namreč, da ti si pridobila moje serce, ktere ga bi nobena reč na zemlji tako ne razveselila, kakor čarobni tvoj pogled!“

Začudjeno je poslušala Emira besede neznanega zažarenega človeka, spominjajoča se prilizovanj, ki jih je čula v očetovem haremu; — prešine jo toraj misel, da bi to utegnil biti poslanec njenega očeta, ki je najdel pot do njene tamnice. Ojstro pogleda ptujca; — krepka in čversta rast, zažareno lice, tamno oko, iz ktere ga se je brala strast in divjost, in kar več, ojstri za pasom vtaknjeni hanžar z deržkom na križ, na vratu pa amajlija z ostanki svetnikov — vse to ni spričevalo o Turčinu, ampak o hajduku. Dub devotke se vendar hitro razabre; mirno in tiho ostane sedejoča na pečini čakaje, kaj hajduk ž njo namerava. Ta se ozrè okoli in vidši, da nihče zmed njegovih družejev se ni prebudil, veliko več, da jih v skriti dolinici ne bo nihče zapazil, oberne se zdaj k Emirini in reče: „Nisem spal, ko si izšla iz dupline svoje o blede mesečini; pa kako bi mogel tudi spati, ker sem te vidil pri svitu dneva včeraj in danes. Kdor solnce gleda, oslepí; in kdor tebe zagleda, zgubi na večno mir svoje duše. Tudi jez sem ga; reci devotka, ni ti li po volji, da sem se podstopil slediti tvoje korake?“

„Jez sem vjeta“ — reče Emira; — kaj morem?“

„Ne rugaj mi se“ — reče strastno hajduk, — „ne daj pa tudi Bog, da bi se bistro tvoje okó zatemnelo od nevolje“. Željno gleda strastni mladeneč v krasno Emirino lice, in z zdihljajem sklenivši roke zopet spregovori: „Verjemi mi, devotka! da brez tebe ni sreče za me na svetu; ljubeznjiva! bodi moja!“

Vsa zavzeta je poslušala Emira besede bi rekel obno-relega hajduka. Tako ji ni še nikdar nihče govoril; kaj tacega si bi ne bil upal ziniti, komur bi bilo ljubo njegovo življenje. Oholost pašave hčere zavrè v nji, in pozabivša, da je hajdučka robinja, vzdigne se serdito ter reče: „Ne zabi, kdo sem jez, in kdo si ti, revni suženj“.

Igor obledí; al odmah mu zopet šine ogenj v lica ter merivši s strašnim pogledom ošabno devotko ponosito spregovori: „Kdo si ti, in kdo sem jez? — kaj misliš, hči pa-

ševa, hči okrutnikova, hči mučitelja kristjanov, da se moreš s tem ponášati ter imaš pravico, imenovati „sužnega“ mene, prostega sina prostih planin, potomca slavnih prededov, ki so knezovali v Serbii, dokler niso psi enaki tvojemu očetu izdali rod in Kristusa? Ha, slušaj, kdo sem jaz, ki si ga oholo psovala s sužnjim, in spoznaj, kdo si ti!“ — Plaha se nasloni zdaj Emira na skalnato steno in zakrije si z naličjem obraz, kajti na beg misliti ji ni, bila pa tudi ni v stanu prenesti predirajoč pogled razdraženega hajduka. Ta stopi zdaj bližej k Emirini; po kratkem prenehleji začne ji zopet govoriti: „Zaklinjam se ti pri živem Bogu, da je resnica, kar ti hočem povedati, ker živ je še Bog, ki je vidil slavo serbsko, slavo roda mojega. Slušaj me toraj! — Ko je prekleti vaš prerok Mahomed svojo pasjo vero od vraga dobil in nasledniki njegovi podvergli so polomescu sveti Jeruzalem, ustalo je celo keršanstvo in šlo je braniti svete mesta. Že takrat je bil neki Glavač vodja v vojski kristjanski; Libanon je čul njegovo bojno slavo, in reka Cedron pila je kri dedov mojih. Pa kaj čem ti govoriti o tem? Ti bi me ne razumela, ker ne poznaš skrivnosti sv. pravoslavne vere in si preveč zaslepljena v peklenškega tvojega preroka. Toraj ti le še samo to rečem: da že takrat je bilo ime mojega roda slavno v celi Serbii, in da ni ugasnila slava njegova tudi takrat ne, ko je glasoviti Branković izdal Amuratu vero in domovino. In ako Bog dá, tudi v prihodnje ne bo ugasnila zvezda naše slave, kajti, svobodni v svobodnih gorah, branimo svobodo svojo v sredi neprijatlov. Ime naše z grozo izustuje Turčin in prekleti poturčin, z radostjo pa se spominja ga zatreti naš narod; kajti ostali smo udani Bogu in rodu, in to je več kakor da bi vladali v desetih takih pašalukih, kakor v enem preganja oče tvoj revne kristjane. Si li čula? — To sem jaz; — in kaj si Ti? — Da si hči paševa: no, zato si sužnja haremska, hči izdajavca, odgojena v pasji veri, žertva peklenščekova, — kaj si tedaj? Nič, slina si, ki se cedí iz pasjega gobca!“

Ha! — preplaši se zdaj hajduk sam nad seboj, strast se mu ohladi; kakor mahoma preroben vprè žaleč oči v devotko, ki uničena od njegovega psovanja se skoraj je zgrudila. Kri se unemiri hajduku, brezupen se verže k nogam Emire in kliče: „Joj meni, kaj sem storil! Ne spominjaj se mojih besed, pozabi jih! Hudobni duh je govoril v strasti iz mene in premenil me v najdivješega človeka na svetu! Oprosti, Emira, moji ljubezni! — Ti molčiš? Pr Bogu te zarotim, spregovori samo besedico: mi li je živeti ali poginiti; živeti s taboj, ali maščevati nad saboj dvojni greh, proti tebi namreč in proti mojemu svetemu prijatelstvu, ker sem pobratima Aleksa Mladenoviča spravil na pogubonosno poslanstvo, edino le, da bi jez s taboj sniti se mogel?“

„To tedaj je bil pravi uzrok tvojega izgovora?“ — zaverne zdaj Emira, dvigne se od zemlje in ponosno reče: „Vkljub tvoje prevare prisežem ti pri grobu svoje matere, da bode se Aleksi srečno vernil, ali me pa nikdar več ne bo vidil oče moj!“

Igor prebledí. „Zato tedaj zametuje mojo ljubezen“ — misli sam pri sebi, potem pa glasno reče: „Dobro! bomo vidili! naj bo poslanstvo že srečno ali nesrečno, nikdar več ti ne boš vidila tvojega harema!“

S temi besedami odstopi hladnokerven, kakor da bi se ne bilo nič pripetilo; al blede njegovo lice je kazalo, da ne bo nič dobrega. (Dalje prihod.)

Nove pesme.

Pesmi Miroslava Vilharja. III. šestka. Iz kamnotiskarnice Egerčine v Ljubljani.

Spet nas je slavnoznani naš pesnik razveselil s šopkom mičnih slovenskih pesem, ki so bile v poslednjem „oglasniku“ oznanjene; beseda in napev sta njegova. Čujmo,

kaj v muziki izverstna gospodičina, ki je tudi sama dobra pevka, o pesmah III. šestke pravi: „Lepa lastnost Vilharjevih pesem je, da so proste in lahke za petje, čeravno bi ne bilo napačno, ako bi take, ki so bolj za petje v dvaranah namenjene, nekako bolj umetno zapletene bile. Kraljica vseh pesem te šestke je „Planinarca“; to je prava narodna pesem in že sama dnarja vredna, ki ga cela ta zberka velja. Najlepše druge po mojem mnenju pa so še: „Na jezeru“, ki prav v serce sega, „Na goro“ in pa „Zvonček“, kaj mična pesmica.“

Zastavica zgodovinska.

Dvigujem z morja se — izredne stavbe čud,
Sprostirat se po njem — ko velikansk labud;
Kupčijski svet že davno in daljno me pozna,
Moj meč tamnil že svit je „polomeseca“.
Zdaj pa če vzet' dvoglavnem' orlu me kraljič!?
Al orel v bran zroči me žensu môm', k' je tič
Sprejet' dostojno — oskubsti derznega kraljiča.
Poznate braveci mene? — varha? — ropariča?

Balantinov.

Dopisi.

Na Dunaji 16. sušca. H. B. — Kaže se, da čeravno so se nekteri veliko naučili in zmadrili, jih je še zmiraj dosti, ki nič ne znajo, nič ne razumejo ustavnega življenja, ki nič ne cenijo dobrot po njem podeljenih, ampak ki spet po družih potih v staro kolobocijo zategniti po vsi sili si prizadevajo. Žalibože! da je taci izgledov še tukaj v poglavitnem mestu dosti! Čakajo nas tedaj še hudi hudi boji, da bodo besede iz papirja tudi zares v življenje speljane, da bo vsak narod dobil, kar mu gré po božjih in človeških postavah, temveč po ustavi in omiki današnjega veka. Kako pomankljive zaumene in dozdevanja ima še večina o svobodi in narodnosti in o razmerah deželni in občnoderžavni! Enim je svoboda vse, narodnost pa nič; drugim država čez vse in posamesne dežele se morajo v nji raztopiti, tedaj z malim razločkom vse tisto, kar je bilo popred. Vse pa je postalo, kakor Nemec pravi, čez noč, ali kakor mi Slovenci pravimo, na vrat na nos liberal, tudi najterdneji stebri Bahovega in družih enacij sistemov; vsi se kot liberalna sterd ponujajo volivcom za poslance v deželni zbor in prestajajo zdaj najhujšo politično spoved. To je veliko čudo, ker kaže veliko breznačajnost in spremenljivost ljudi, ki plajš po vetru obračajo, da je kaj. Najbolj sumljivi pa se nam zdé tako imenovani nemški liberalci, ki jih je menda povsod dosti, največ pa tu na Dunaji, ki se še nič naučili niso, pa so tudi vse pozabili. Znano je, kaj so nameravali v Frankobrodu — žalostnega spomina! — in kaj zdaj spet bolj tiho ali glasno govoré in kako ustavno svobodo razumevajo.

(Konec prihod.)

Iz Karlovca 12. sušca. ** Tretji zvezek zanimivih „občih poslovnih novinah“, ki izhajajo pri nas, ima zraven drugih praktičnih sestavkov en spis o beračenju po Horvaškem, ki priporoča, da naj se pravi siromaki domá hranijo, lenúhom pa da se po sklepu vseh srenj ali občin nič več ne daja; ker to, kakor reči zdaj (ne samo na Horvaškem) stoje, nima drugih dosledkov kot le dangubo in lenost. — Drugi sestavek pa govori o „zaslugah za narod in o nagradah naroda“, ter dokazuje, da narod, ki štuje in slavi velike svoje može, samemu sebi največ koristi; pa v naravi človeški je vendar, da večidel ne gola slava in prazne besede, ampak „samo dobro premišljeni interesi“ velike dela na svetlo vodijo; in v tem, da so Engleži najpametnejši, ker oni svoje ljudi znanstvene, ki trudé se za srečo svojega naroda, pronočujejo, kakor tudi vojnike in druge zaslužence povzdigujejo med plemstvo (žlahtnike) ter jim tudi sredstev dajajo, da morejo brez težkih skerbí dalje poganjati se za blagor svojega naroda. — Čeravno smo mi

Jugoslaveni in posebno Slovenci na tem, da se nam ka takega izpolniti ne more, ker svet ne gré po naših, ampak po ptujih glavah, vendar zamoremo saj nekaj storiti, to je, zvananje spoštovanje izkazovati svojim dobrotnikom, svojim rodoljubnim pisavcom. Temu namenu vstreči, bo izdal gosp. vrednik omenjenega lista zberko slik ali podob za narod jugoslavenskih zaslužnih 18 mož. Ti može so: Bleiweis, Bogović, Daničić, Demeter, Gaj, Vuk Stefanović, J. Kukuljević, Anton Mažuranić, Ivan Mažuranić, Miklošić, Pučić Orsat, Preradović, Rački, Stoos, Šulek, Trnski, Utješenović, Vukotinović; vsi so spisavci, in večidel pesniki. Podobe bodo narejene po najboljših umetnikih na Dunaji v največji obliki (Royal-Format) na kinežkem papirju; vsaki mesec bote se na svetlo izdajale po dve podobi. Predbrojenje (naročilo) terpi do 10. aprila; moreš se pa podpisati za vseh 18 podob po 2 gold.; zraven podpisa imaš položiti polovico, polovico pa, ko boš 8 podob imel že v rokah. Vender se more na posebno željo v ti predplati kaj olajšati. Kdor se želi samo za edine podobe podpisati, bo jih dobil po 2 gold. 50 nov. kr. Samo naročniki bodo jih dobivali, ker v trgovini se ne bodo prodajale. Kdor se podpiše za vse podobe, bo dobil brezplačno kujižico s kratkimi životopisi teh mož. Izdavanje takih podob pa še bo dalje šlo, in kdor bo vse te podobe vzel, bo h koncu dobil lepo izdelano podobo Štrosmajer-ovo, ki se bo v štacunah prodavala po 4 gold. Nadjamo se, da bojo domoljubi nekoliko premožni z radostjo segli po teh gotovo krasno napravljenih spominkih! V pozivu pravi slavni izdajatelj te zbirke, naj se dnar za naročilo njeno pošlje franko v Karlovec (Karlstadt in Kroatien) pod naslovom: Abel Lukšić, izdajatelj „Občih poslovnih novín“, in naj se naznani ime in značaj naročnika, stanovanje in poslednja pošta.

Iz Karlovca. (Odperto pisemce svojim rojakom). Od več strani svoje drage krajske domovine sem prejel pisma, ki me iz dežele vabijo, da bi se volitev za naš prihodnji deželni zbor udeležil. Ker ne morem na vse prejete pisma pojedino odgovoriti, očitujem s tem jasno, da meni sedaj nikakor ni mogoče, za tako veliko čast prositi ali pa pri volitvah za odbor udeležeti se. Opominjam pa pri tej priložnosti vse drage domorodce in rodoljube, naj si na vso moč prizadevajo, take može za poslance izbrati si, kateri za krepak obstoj našega lepega carstva, za zdravi napredek naše drage domovine iskreno uneti so, ker le po tem takem imamo upati, da bomo vse nadloge, ktere nas še pričakujejo, z združeno močjo odvernili. Jez pa kakor cesarsk uradnik hočem za naprej po svojem geslu: „Avstrija čez vse“ pošteno na korist vsemu delati, naj bodem zunaj doma ali v dragi svoji domovini.

V Karlovcu 6. marca 1861.

Leop. Mart. Krajnc,

c. k. kot. urada in sodništva aktuar.

Iz Haloz na Štaj. 10. sušca. Tudi po naših krajih so se na novo volili srenjski župani, svetovavci in odborniki po občinah. Volivni način po postavi od leta 1849 bi bil ustaven, samo preveč pisanja davlje, kar je pri nas stara navada, tedaj menda zgodovinsko pravo? Pa naj bo to; al drugo je, kar šče vselej tamo meri, kamor vse preteklih 10 let. Vsi spisi so bili neslovenski, vse razklade, če bi jim smel to ime dati, z nemškim imenstvom ter zmes s kako slovensko besedico v napačni skladnji, predstojnikova prisega nemška, indi tudi slovenska, česar okrajni vradnik ni znal brati, in je mogel kdo drug namesto njega; za svetovavce je prestava na desni strani. Šče bolje me je bolelo, ko sem zvedil, da se je gosp. uradniku na Ptui žandarstvo ponujalo; vendar se je, poznaje jagneta Haložane, za tako spremstvo zahvalil. Vemo žalibog tudi, da je v nektare srenje na pr. v Cirkovce neslovenskega vradnika res orožnik sprevaljal, ter puško navzoč volivcov nabijal, ker so terjali slovenskega uradnika, ki bi jim bil tolmačil in vodil volitvo;